

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
OLEIS EXPRESSIS
EORVMQVE
MODO AGENDI ET VSV

9 xxv
474758 =

QVAM
SVB AVSPICIIIS SVMMI NVMINIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO

D. ANDREA ELIA BVCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO BORVSSIAE REGI A CONSILII INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,

AD D. DECEMBER. A.S.R. MDCCXLVII.
PVBLICE DEFENDET
AVCTOR

FRIDERICVS BENEDICTVS SCHROEDER,
IVLINO-POMERANVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IO. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

24.

INSTITUTUM UNIVERSITATIS MEDICAE
DE
OLEIS EXPRESSIS

MODO ACENDI ET USU

DOCTO
D. ANDREA ELLA BACHNERO

PRO DOCTO

FRANCISCO ERNDTUS SCHROEDER

VIRO

EXCELLENTI, CONSULTISSIMO, AMPLISSIMO,
DOCTISSIMO DOMINO,

DOMINO

LVCAE FRIDERICO
SCHROEDERO,

IURIS VTRIVSQVE DOCTORI CELEBERRIMO,
CAVSSARVM APVD SVNDENSES PATRONO FACVN-
DISSIMO, FORTVNAE SVAE MODERATORI
BENIGNISSIMO,

PATRVO SVO OMNI, QVAE MAXIMA, ANIMI
SVBMISSIONE SVSPICIENDO,

ET

VIRO

SVMME PLVRIMVMQVE REVERENDO, AMPLISSI-
MO, DOCTISSIMO DOMINO,

DOMINO

M. IOH. SEBASTIANO
SCHROEDERO,

PASTORI ECCLESIAE DIVI NICOLAI IVLINEN-
SIVM PRIMARIO VIGILANTISSIMO, EIVSDEM-
QVE DIOECESEOS ANTISTITI SPECTA-
TISSIMO,

PARENTI SVO INDVLGENTISSIMO
EA, QVA FILIVM DECET, ANIMI PIETATE ET RE-
LIGIONE AETERNVM COLENDO,

IN NVNQVAM INTERMORITVRAM TOT TANTO-
RVMQVE IN SE COLLOCATORVM BENEFICIORVM
MEMORIAM,
IN SVI MV SARVMQVE SVARVM COMMENDATIONEM,
IN CERTISSIMAM GRATI ATQVE OBSEQVIOSISSIMI
ANIMI TESSERAM,
CVM ARDENTISSIMIS PRO PERPETVA ILLORVM
PROSPERITATE PRECIBVS

PRIMITIAS HASCE QVALESCVNQVE SVAS

SEQVE TOTVM

DEVOTISSIMA MENTE

D. D. D.

AVCTOR.

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
OLEIS EXPRESSIS
EORVMQVE
MODO AGENDI ET VSV.

PROOEMIUM.

Non more solum a fatis iam
longo tempore fuit receptum,
sed lege etiam confirmatum,
vt Asclepiadis filii, qui, stu-
diorum suorum cursu abso-
luto, summos in Medicina honores ambi-
unt, aliquod ingenii specimen edendo suos
ostenderent profectus, iisque se praesta-
rent dignos. Cum ego igitur meum lit-
terarum cursum ad exoptatum perduxerim

A 3

rim

rim finem, & summam in Medicina dignitatem, capeſſere intendam, hoc, quod mihi adhuc vltimum perficiendum, officium recuſare nolui, & hoc argumento, non vana ſcribendi & gloriam quandam captandi cupiditate ductus, Diſſertationem hanc inauguralem elaborandam in me ſuſcepi, eoque ſine de argumento, quod in ea pertractetur, deliberaui. Varia mihi haec cogitanti occurrerunt themata, ſat digna vtique mihi viſa, in quae peculiari inquiratur Diſſertatione. Interea tamen eiusmodi argumentum, quod ex praxi deſumptum eſt, eligere nolui, tum, quoniam iam multa argumenta practica fuerunt pertractata, vt pauca, quae ſingularem mereantur diſquiſitionem, ſupereſſe exiſtimem, tum praefertim, quoniam laude digna thematis practici elaboratio ſcientiam, multis iisque reiteratis experientiis atque obſervationibus ſubnixam, requirit, qua me adhuc deſtitutum eſſe profiteri minime erubeſco. Sed potius praeter ceteris eiusmodi mihi thema arriſit, cuius explicatio ex principiis phyſicis & chemicis eſt

est petenda, ita, vt simul clariori atque vberiori praxeos medicae declarationi atque vsui inferuiat, atque eius indolis illud est, quod huius Dissertationis fronti est inscriptum. Ad quod accedit alterum, idque non leue, argumentum, quod me ad meum hoc propositum non incitauit solum, sed potius etiam in eo confirmauit, scilicet, quod hoc thema, quantum mihi saltem constat, a nemine iam fuerit ex asse pertractatum.

De reliquo eum in hocce pertractando themate maxime secutus sum ordinem, quem leges cogitandi naturales exposcunt, & qui in eo consistit, vt de nulla re loquar, nisi claro & distincto eius antea suppeditato conceptu, & omnia asserta vel ex definitionibus, vel ex experienciis, ratiociniorum rite cohaerentium ope, demonstrentur, & si forsan illum violauerim, non meus certe animus, sed virium mearum imbecillitas est accusanda. Faxit interea Numen Diuinum, vt hic labor in eius gloriam atque aegrotantium cedat emolumentum.

§. I.

Olea se cum
aqua com-
misceri non
patiuntur,
& conflant
ex particu-
lis terrestri-
bus, aqueis
& sulphu-
reis.

§. I. Oleorum, expressorum inprimis, modum operandi atque usum ostensurus, necessarium esse arbitror, ut omni studio in illas inquiram proprietates, quae ipsis competunt, & quibus ab aliis distinguuntur fluidis, quo eo facilius mihi aperiatur aditus ad legitimam eorumdem definitionem pertuendi. Consului hinc experientiam, & ex eius testimonio, omnium locupletissimo, unicuique adparebit, olea esse fluida, verum hac indole praedita, ut se cum aqua per se commisceri non patiantur, sed aliud corpus tertium requiri, quod eorumdem cum aqua connubium praestare potest. Eadem praeterea rerum magistra, experientia, docet, terrestres oleis inesse particulas, id quod quilibet non potest non concedere, qui considerat fuliginem, quam spargunt accensa, & residuum, quod destillata relinquunt. *Aquearum* in oleis particularum existentia tum ex eorum fluiditate, tum praesertim eorumdem in phiala ebullitione, in qua aquosus ascendit vapor, qui eiusdem collo sese apponens

iii

in guttulas coit, atque ex corporis spissi indole, quam frigus ipsis conciliat, satis superque apparet. Sulphureas autem, quae ipsis inhaerent, particulas, eorum ostendit inflammabilitas.

§. II.

Neminem, qui solida Physices cognitione est instructus, fugere potest, particulas oleorum terrestres, aqueas & sulphureas ratione grauitatis specificae multum inter se differre. Sic particulae aqueae eandem cum aqua possident grauitatem specificam, sulphureae aqua sunt grauiiores, terrestres vero eadem sunt specificae grauiiores.

Particulae oleorum terrestres, aqueae & sulphureae differunt inter se grauitate specificae.

Scholion. Si in sequentibus utar vocabulis: phlogiston, particulae sulphureae, inflammabiles, vnam eandemque his attribuo significationem, id quod hic monendum esse duxi, vt mens mea in hac tractatione recte percipi atque intelligi queat.

§. III.

Quamuis salinae oleis intermixtae particulae oculis subiici nequeant, nihilominus tamen earum praesentia ita certa est, vt de ea dubitari nequeat. Ex physices constat principiis, corpora grauitate specifica multum diuersa commixtionem plane re-
spuere, nisi intermedium corpus, commiscendis adhaerendo corporibus, illam efficiat. Nunc phlogiston & aqua corpora sunt grauitatis specificae valde inaequalis (§. II.), & oleorum mixturam ingrediuntur (§. I.); qua de re, vt tertii corporis beneficio in oleis commixta sint, necesse est. Iam ex
B
princi-

Salinae particulae commixtionem ingrediuntur oleorum.

principiis patet physicis, sal esse corpus, quod tam aquam, quam sulphur amicissime amplectitur, quam ob rem, quod salinae particulae olea ingrediantur, certum est atque indubitatum. Has vero particulas aqueis multo esse grauiores, ex physicis notum est. Earumdem quoque in oleis praesentiam demonstrat solutio calcium metallorum ope oleorum, in praeparatione emplastrorum.

§. IV.

*Inquiritur
in indolem
salis, quod
olea ingre-
ditur.*

Ad quamnam vero salium speciem hoc, quod olea ingreditur, sal pertineat, in genere determinari nequit. Dantur enim argumenta, quae pro sale tam acidae, quam alcalinae indolis pugnant. Quod ad prius attinet, ex iis, quae olea saltim quaedam fouere acidi nonnihil probare videntur, proferre sufficet hoc vnicum experimentum, quod scilicet oleum e. g. oliuarum, si in vase cupreo per aliquod tempus adservetur, viridem induat colorem, qui a nulla alia causa, quam ab acido cuprum arrodente prouenit.

§. V.

*Olea expres-
sa habent
sal alcali-
nac indolis.*

Priusquam vero alcali in oleis latere probare adnitar, subiecta, quae oleum largiuntur expressum, recensere oportet. Haec vero, si solos ouorum vitellos excipiam, ex regno defumuntur vegetabili omnia, & inter haec praecipue sunt semina, quae, cum aqua contrita & commixta, liquorem lacteae plane indolis exhibent, nonnullique fructus. Cum igitur chemica doceant principia, nullum ori lac, nisi per combinationem aquae cum inflammabili

mabili ope salis alcalini, semina vero, quae oleum fundunt expressum, cum aqua emulsa liquorem dent lacteum, sequitur, ut sal illis insit alcalinum. Quid igitur obstat, quo minus sal, quod olea habent ex feminibus istis expressa, alcalinae esse indolis, adfirmem? Cum vero cetera olea expressa cum his in reliquis qualitatibus maxime conveniant, non sine ratione inferitur, in ceteris etiam oleis expressis vinculum inter inflammabile & aquam praebere sal alcalinae indolis.

§. VI.

Cum igitur oleum sit fluidum, quod per se cum aqua se commisceri non patitur, & praeterea ex particulis constet sulphureis, aqueis, terrestribus & salinis (§. I. III. IV. V.), oleum sic defini potest, quod sit fluidum per se cum aqua non commiscibile, & ex particulis sulphureis, aqueis, terrestribus & salinis conflatum. *Definitio olei.*

§. VII.

Olea pro vario, quo considerantur, respectu, De variis varias sortiuntur distinctiones. Sic ratione originis speciebus diuiduntur in *nativa & arte producta*. Pro diuersitate *subiectorum*, ex quibus desumuntur, dicuntur *olea regni vel vegetabilis, vel animalis, vel mineralis*. Pro ratione *modi*, quo praeparantur, distinguuntur in *olea destillata*, si destillatione, & *expressa*, si expressione parata fuerint. Cum his posterioribus mihi tantum res est, & facile patet, omnia ista, quae in antecedentibus de oleis in genere asserta fuerunt, de oleis quoque valere expressis.

B 2

§. VIII.

§. VIII.

Olea expressa constant ex particulis diuersis grauitate specifica praedictis.

Olea expressa ex particulis constant aqueis, inflammabilibus, terreis ac salinis (§. I. III. IV. V. VII.): iam inflammabiles particulae aqueis sunt multo specificè leuiore, aqueae illis aequales, terreae vero ac salinae grauiore (§. II. III.); quam ob rem olea ex partibus, aqueis grauitate specifica aequalibus, iisdem minoribus ac maioribus, sunt confata. Porro cum experientia doceat, oleum expressum aquae supernatare, hoc vero nullum faciat corpus, nisi illud, quod, ratione totius saltim molis, aqua est specificè leuius, sequitur exinde, vt oleum expressum, quoad omnem massam, aqua sit specificè leuius, vnde simul clarissime patet, olea quoad maximam partem constare ex partibus aqua specificè leuioribus, id est, *inflammabilibus*. Cum vero hae operis salis coniungantur aquae (§. III.), apparet, maiorem addendo salis quantitatem, superfluum inflammabile aquae immisceri posse. Id quod Chemia etiam, per additionem salis alcalini saponem conficendo, confirmat.

§. IX.

Cur olea aqua sine viscidiora.

Partium olea constituentium grauitatem specificam diuersam rite perpendenti, mirum esse nequit, olea viscidiora esse aqua. Cum enim, vt ex physicis notum est, cohaesio particularum minimarum fluidi specificè grauiorum, maior sit cohaesione particularum minimarum fluidi leuiorum; olea vero content ex particulis minimis aqueis grauioribus (§. VIII.), hinc in oleis particularum minimarum cohaesio

haesio maior est, quam aquae. Nunc cohaesio particularum fluidi minimarum vocatur eiusdem *visciditas* (HAMBERGERI *Elem. Phys.* §. 182.); ideo patet ratio, cur olea maiori praedicta sint visciditate, quam aqua.

§. X.

Modus haecce olea parandi, nemini facile *De modo* ignotus esse potest, quare huic labori superfedere *praeparandi* volui eo lubentius, quo maior differentia in obser- *olea expres-* uandis cautelis, pro varietate subiectorum, interce- *sa.* dit. Hoc tantum hic monebo, quod illa olea, quae sine tostione corporum exprimendorum praeparantur, nimia abundant quantitate aquae, quare, si recentia sunt, optime quidem vocari possunt in usum. Ast, cum experientia doceat, olea aqua nimis praegnantia, aëri exposita praesertim calidiori, rancorem contrahere facillime, & induere acrimoniam, ideo contrarium plane intentioni adhibentis exferent effectum, id quod ex sequentibus melius elucescet; quamuis haec incommoda quodammodo tam euaporatione superflui humidi post expressionem, quam eo evitari possint, si corpora exprimenda, antequam subiiciantur praelo, tostione nimia priuentur quantitate aquae.

§. XI.

His igitur praemissis, ad exponendos oleorum *Quomodo* expressorum *effectus* in corpus humanum me accin- *in effectus* gam necesse est. Hi vero olim ab aliquibus tanti *oleorum ex-* aestimati fuerunt, vt in omnibus fere promiscue *pressorum sit* morbis olea expressa vsurpauerint, quo simul fa- *inquiren-* *dum.* ctum.

Etum est, vt non semper euentus voto responderit, & alii eorum vsum plane reprobauerint, alii contra eundem summis extulerint laudibus. Cum vero effectus remediorum ab eorum virtutibus, & haec a principiis ipsorum constitutiuis profiscantur, facile est perspectu, oleorum expressorum in corpus humanum effectus ex eorumdem principiis constitutiuis esse deducendos atque explicandos. Olea expressa, si cohaereant cum corpore humano, in illud agere, veritas est, de qua dubitare nefas esset. Quod vero olea cohaereant cum particulis corporis nostri, nemini dubium erit, qui considerat, quod olea expressa aqua sint specificice leuiores (§. VIII.), aqua vero particulis solidis omnibus, fluidis vero plerisque sit specificice leuior; vnde patet, olea expressa solidis omnibus, fluidis vero, si non omnibus, tamen plerisque esse specificice leuiores. Nunc corpora specificice leuiores adhaerent specificice grauioribus (per princ. phys.): Ergo etiam olea adhaerent particulis corporis nostri solidis, fluidis vero, si non omnibus, saltem plerisque.

§. XII.

Olea expressa agunt in solida & fluida pleraque corporis humani.

Medicamentorum omnium actio fit vel in solida, vel in fluida, vel in vtraque simul. Olea expressa cohaerent tam cum solidis, quam cum fluidis plerisque corporis nostri (§. XI.); & cohaesio est actio (per princ. phys.); qua de re olea expressa agunt tam in solida, quam in fluida pleraque. Nunc mihi incumbit, vt inquiram in modum oleorum agendi.

§. XIII.

§. XIII.

Solidae corporis humani partes componuntur ex fibris, quae ex elementis constant, ope pinguis aquosi, quod glutinis instar est, certa vi cohaerentibus. Cum iam olea expressa solidis corporis humani partibus sint specificè leuiora iisque adhaerant (§. XI), fieri nequit, quin cohaerendo cum partium solidarum fibris, earumque elementis se interponendo, horum numerum punctorum contractus imminuant, cohaesionem eorum minorem reddant, atque hac ratione fibras ipsas sic disponant, ut se magis, quam antea, elongari patiantur. Nunc fibra dicitur *laxior*, si se magis elongari patitur, quam antea. Qua de re olea expressa fibras partium solidarum, adeoque partes solidas ipsas, reddunt *laxiores*, id est, *relaxant*. Atque hoc confirmat experientia, utpote quae docet, quod coria animalium, si cum oleo expresso perfricentur, mollia euadant.

§. XIV.

Quod ad oleorum expressorum actionem in fluida attinet, illa potissimum consistit in eo, ut acrimoniam humoribus inhaerentem inuoluant. Haec humorum acrimonia a salibus, quae ipsis maiori in copia commixta sunt, provenit, & pro eorum diuersa indole & copia, diuersa fortitur nomina & gradus, ita, ut dicatur *acida*, si a salibus oritur acidis, *alcalina*, si ab alcalinis, & modo *maior*, modo *minor* sit, prout salia in maiori vel minori adfunt copia. Cum vero olea expressa lubentissime sese commisceant cum salibus, cuiuscunque sint generis (§. III.)

(§. III.), ratio hinc patet, quare olea expressa humorum acrimoniam, cuiuscunque sit indolis, demulceant atque inuoluant. Possunt igitur ad omnem acrimoniam leniendam adhiberi, inprimis, si acrimoniae indoles indagando inueniri & determinari nequit. Si vero acrimonia humorum sit alcalina, olea expressa ipsi conciliant indolem saponaceam (§. VIII.), humoribus nostris maxime amicam.

§. XV.

Olea expressa profunt in fibrarum rigiditate.

Partes corporis humani solidae nonnumquam eiusmodi corripuntur morbis, quibus fibrae earum se a motu, qui in corpore humano viuo contingit, ita, vt fieri deberet, elongari non patiuntur, atque hoc in casu corporis humani fibrae rigiditate laborare dicuntur. Quod si ergo hic morbus obtinet in fibris, hic nullo alio modo, quam relaxando, tolli potest. Cum iam olea expressa partes corporis humani solidas relaxent (§. XIII.); ea in fibrarum rigiditate optime conducere clarum est & manifestum.

§. XVI.

Olea expressa medentur malis a fibrarum rigiditate proficiscentibus.

Fibrarum rigiditas varia producere potest mala, vt validum vasorum in contenta fluida renixum, quo eorum fibrae se ad axin sui canalis applicare conantur, cavitatum in vasis coarctationem, maiorem fluidorum pressionem, repulsum atque expulsum, resistantiam eorum motui a corde, iusto minorem & impeditam eiusdem dilatationem atque euacuationem, inaequabilem sanguinis motum ac illegitimum secretionum successum; quae omnia alios de-
nuo

nūo morbos, vt effectus suos, producunt. (§. 52. BOERHAAVII Aphor. de cognosc. & curand. morb.) Verum enim vero dedi demonstratum, olea expressa in fibrarum rigiditate conducere (§. XV.): Quam ob rem ea ad tollenda & praecauenda mala, quae a fibrarum rigiditate proficiscuntur, admodum esse idonea, luculenter adparet.

§. XVII.

Aetas senilis secum fert, vt homines in eadem *Olea expressa senibus conducunt.* constituti fibrarum rigiditati & malis ab hac proficiscentibus obnoxii euadant. Nunc olea expressa egregie se gerunt in fibrarum rigiditate & effectibus exinde dependentibus remouendis (§. XV. XVI.); hinc senibus admodum profunt. Is vero modus, ea adplicandi, optimus & solemnissimus est, quo iis, sub forma linimenti, panni lanei calefacti beneficio, partes externae perfricantur.

§. XVIII.

Dolor oritur a tensione nerui ultra gradum *Olea expressa dolores sedant.* tensionis suae naturalem aucta, & hinc omnia ista remedia dolorem mitigant vel tollunt, quae tensionem nerui praeternaturaliter auctam imminuunt, vel tollunt. Relaxantia fibras ita disponunt, vt magis, quam antea, elongari & ad gradum eo maiorem, quam iam possident, tendi possint, sicque non possunt non dolorem vel imminuere, vel tollere. Iam olea expressa relaxant (§. XIII.); qua de re virtute dolores sedandi praedita sunt, adeoque ad anodynalia pertinent, vt pote quae sunt ista remedia, quae dolorem mitigant. Praeterea manifestum est, dolorem

C

rem

rem ab acrimonia produci posse, & hoc in casu olea expressa itidem salutarem exserunt effectum, quoniam acrimoniam inuoluunt (§. XIV.), atque sic causam doloris tollunt. Duplici igitur respectu olea expressa ad anodynorum classem pertinent. Quod vero ad eorum modum applicandi attinet, illa tam interne, quam externe adhiberi posse facile liquet.

§. XIX.

Olea expressa conducunt in doloribus colicis, ex calculo aliisque.

Cum olea expressa se magna in doloribus mitigandis commendent utilitate, eoque sine summo cum fructu possint adhiberi (§. XVIII.), nemini mirum esse potest, celeberrimos Medicos, in artis exercitio admodum versatos, ea in doloribus intestinorum colicis, vel aliis, & in doloribus ex calculo vel felleo, vel renali, salutari cum effectu vsurpasse. Sic HIPPOCRATES suasisit, in ileo balneis fouere corpus atque oleo illinire, & Illustr. b. m. HOFFMANNVS olea expressa, praesertim oleum amygdalarum dulcium, in paroxysmis adfectuum summum dolorem inferentium, interne vel externe, sub forma linimenti, summo cum fructu vsurpauit.

§. XX.

Olea expressa prosunt in spasmodicis atque conuulsionibus.

Inter illa, quae ad causam doloris tollendam admodum sunt apta atque idonea, praecipuum locum obtinent & maxime vniuersalem habent usum omnia relaxantia, quibus adhibitis fibrae nervosae, quae ita sunt tensae, vt dolorem producant, sic disponuntur, vt magis sine rupturae metu distendi possint; eadem autem ab omni tempore ad conuulsiones

nes & spasmos tollendos fuerunt adhibita summo-
que cum fructu vsurpari possunt. Cum enim cer-
tum sit atque indubitatum, olea expressa partes so-
lidas relaxare (§. XIII.), & praeterea acrimoniam
inuoluere (§. XIV.), quae non raro vehementium
spasmodum & conuulsionum foecunda mater est &
genitrix; (§. 232. Aphor. BOERHAAVII de cogn. &
cur. morb.) nemini dubium esse potest, ea maxi-
ma virtute spasmos & conuulsiones tollendi esse
praedita.

§. XXI.

Olea expressa partes solidas relaxandi virtute *Olea expres-*
praedita esse, supra iam dedi demonstratum (§. XIII.). *sa relaxant*
Verum enim vero eandem oleorum expressorum *magis, si cali-*
virtutem magis augeri, si paullulum calida, quam *da, quam si*
si frigida adhibentur, ex eo patet, quoniam calor *frigida adhi-*
fluido, quod per se iam ad relaxandum aptum est, *benitur.*
maiolem impertit relaxandi virtutem, si in illud
transit. Qua de re praestat, olea expressa, si sco-
po relaxandi adhibentur, paullulum calida, quam
frigida in usum vocare.

§. XXII.

Eorum, quae §. XX. & XXI. adserui, verita- *Adserta*
tem suo confirmat exemplo GALENVS, vt in eius- *§. XX. &*
dem *Comment. I. in Hippocrat. de artic. Charter. Tom. XXI. confir-*
XII. p. 323. legitur. Hic enim, dum in palaestra ex- *manur ex-*
ercebatur, diuulsam habuit acromion a clauicula, & *emplo Gale-*
propria calamitate didicit, quantum possit olei cali- *ni.*
di perfusio, vbi totius generis neruosi irritatio &
conuulsiones inde futuræ metuuntur. Palaestrae
C 2 magi-

magister, luxatum humerum credens, summa vi & repetitis vicibus distrahebat partem, vt nempe restitueret os luxatum. Distractis tam enormi vi musculis, sensit instare conuulsionem sibi GALENUS, iussitque per totum diem & noctem oleo expresso calido partem perfundi, dum nudus sub aestu caniculae decumberet in pelle sic figurata, vt oleum adfufum lente delaberetur in suppositam, quod sic collectum & calefactum readfundeatur continuo. Testatur autem, quod dum vel modico tempore intermitteretur olei adfusio, sentiret illico musculos cervicis distendi & instare conuulsionem.

§. XXIII.

Olea expressa conducunt in spasticis intestinorum constrictionibus & alui obstructione exinde producta.

Si spasmodicae constrictiones in intestinorum canali huc vel illuc saeuiunt, siue ab acrimonia, siue ab alia proueniant causa, tunc olea expressa, cum, quoniam acrimoniam, spasmorum causam, imminuunt eiusque efficaciam infringunt (§. XIV.), cum, quoniam virtute spasmos mitigandi praedita sunt (§. XX.), maximam praestant utilitatem. Praeterea cum notum sit, spasticam intestinorum constrictionem, inprimis si vehemens est, pertinacem producere posse alui obstructionem, hic si contingit casus, olea expressa itidem summo cum fructu ad aluum referendam adhiberi possunt, siue interne, siue externe, sub forma clysteris & linimenti abdomini extrinsecus illiti, corpori adplicentur. Quin olea expressa ad aluum obstructam a fecibus induratis, sibi ipsi exitum praecludentibus, & mucis intestinalina lubricantis defectu productam soluendam, admodum

modum apta sunt & vtilia, propterea, quod non solum in fecum induratarum interstitia penetrando eas reddunt molliores & fluidiores, sed intestinorum etiam parietes lubricant, & mucii secretionem promouent, atque hac ratione causas alui legitimam excretionem impediennes tollunt.

§. XXIV.

Nonnunquam *diarrhoea & dysenteria* a motu *Olea expressa* intestinorum, qui a superioribus partibus versus inferiora nimis acceleratur, prouenit, nec raro in vtrisque his adfectibus materia subest acris, quae irritando & arrodendo non solum intestina ad celeriore contractionem sollicitat, sed dolores etiam & spasmos excitat vehementes. His positis conditionibus olea expressa optime conducunt, quoniam non relaxando solum intestinorum motum acceleratum retardant (§. XIII.), sed acrimoniam etiam intestina stimulantem, ea ad celeriore contractionem irritantem & spasmodicam ac dolorum foecundam matrem, inuoluendo inertem reddunt (§. XIV.), & possunt hoc fine vel externe, vel interne adhiberi.

§. XXV.

Quod olea expressa, si in maiori adsumuntur *Olea expressa* quantitate, eadem, qua cibus & potus nimia in copia ingestus, ratione *vomitum* producant, quotidiana docet experientia, nec ratio huius phaenomeni inuentu difficilis est, cum tota res eo redeat, ut fibrae ventriculi a nimia oleorum vel aliorum ingestorum copia iusto magis & ultra gradum naturalem expansae ad contractionem irritentur spasmodicam.

cam eaque ratione vomitum producant. Quomodo vero fiat, ut olea expressa, si vel maxime in minori quantitate porrigantur, vomitum excitent, de eo ratio non adeo est in aprico, facile vero ex antecedentibus reddi potest. Olea enim expressa, cum viscida sint (§. IX.), & interiori ventriculi superficiei adhaerant (§. XI.), vasorum, quae liquorem stillant gastricum, oscula obstruunt, eiusque effluxum impediunt, quo fit, ut vasa illum secernentia atque excernentia iusto magis intumescant atque extendantur, fibrae nerueae illis adiacentes premantur, eaque ratione ventriculus ad contractionem spasmodicam, quae vomitum producit, irriteretur. Quae igitur cum ita sint, neminem fore existimo, qui dubitare possit, olea expressa ad vomitoriorum classem esse referenda.

§. XXVI.

Olea expressa sunt antidota.

Dantur *venena*, quae in ventriculum delata, acrimonia sua eum irritando & arrodendo vehementes producunt spasticas constrictiones, atque ingentes, quae ab his excitantur, praecordiorum anxietates atque inflammationes, vti sunt arsenicum, mercurius sublimatus & praecipitatus, atque alia ad eorum indolem accedentia. Quodsi ergo eiusmodi venena adhuc haerent in ventriculo, ea remedia optima erunt antidota, quae non virtutem solummodo dictorum venenorum infringunt, sed & ea e ventriculo eliminant. Verum enim vero vomitoria, quae posterius efficere debent, minime debent essent acria, ne adhuc magis corrosionem atque

atque inflammationem adaugeant, sed lenia tantum, quae vomitum absque stimulo & erosione producant. Cum iam eius generis vomitoria sint olea expressa (§. XXV.), & praeterea, venenorum modo dictorum superficiem obducendo, vim eorum causticam infringant (§. XIV.), spasticasque ventriculi constrictiones mitigent (§. XX.), iis ex rationibus *antidotorum* titulo non esse indigna satis superque adparet. Accedit ad haec aliud, idque non leuioris momenti argumentum, quod dicta confirmat. Demonstravi etenim, olea expressa lubentissime sese cum salibus alcalinis commiscere (§. VIII.), & cum iis indolem adsumere saponaceam, corporis humani humoribus amicam admodum. Cum iam experientia teste venena dentur indolis salinae alcalinae, quae fortia valde atque vehementia sunt, olea expressa contra ea *antidotorum* titulum prae omnibus aliis mereri, sole meridiano clarius est.

§. XXVII.

Inter *anthelmintica* non immerito referuntur *Olea expressa* olea expressa. Cum enim sint viscida & vermium *sa sunt anthelmintica.* corporibus adhaereant (§. IX. XII.), eos enecant, partim eorum tracheas obstruendo, & ita respirationem eorum tollendo, partim vero poros in eorum superficie occludendo, transpirationem ipsorum supprimendo, atque hac ratione particulas & effluvia acra intus retinendo, quae, partes eorum solidas teneriores adgrediendo & destruendo, mortem inferunt. Praeterea cum intestina relaxent & lubricent (§. XIII. XXIII.), spasmus simul, a vermibus

mibus excitatum, in iis praesertim locis, ubi sedem suam habent, demulcent. Circa usum tamen eorum id monendum est, quod ordinarie ipsis prius praemittatur laxans quoddam, ut, remotis reliquis impuritatibus, eo melius vermium corporibus sese applicare possint, nullumque in expulsionem inueniant obstaculum.

§. XXVIII.

Olea expressa sunt diuretica.

Diureticorum classem ornant olea expressa, non quidem vias urinarias stimulando, vel materiam ad fecernendam urinam aptam suppeditando, sed potius hoc modo, quo vasa urinam fecernentia relaxant (§. XIII.). Cum enim vasa relaxata motui fluidorum minus resistent, & fluida in eum maxime sese moueant locum, ubi minorem inveniunt resistentiam, patet, olea expressa, quoniam vasa urinam fecernentia relaxant (§. XIII.) motum fluidorum magis determinare versus vasa renalia, adeoque urinae secretionem promouere. Aliae praeterea adcedunt rationes, quae olea expressa diureticorum nomine digna reddunt. Notum enim est, urinae excretionem saepissime ab acrimonia, fistulas renales urinam fecernentes constringente, & a calculoso concremento ipsos tubulos urinarios *BELLINI* infarciante, quin ipso calculo, vel in renibus, vel in vreteribus haerente, & tam mole sua premendo, quam figura sua stimulando sensibiles vreterum parietes, spasmos excitante, supprimi. Haec igitur si contingunt, olea expressa, quoniam non acrimoniam solum inuoluunt (§. XIV.), sed spasmum etiam

etiam fistulas renales & vreteres obsidentem demulcent (§. XX.), & calculorum angulos obducunt (§. IX.), quo minus adeo grauitur laedant vreteres, prae multis aliis remediis magna se commendant vtilitate, dum hac ratione fluxum vrinae suppressum restituunt. Curandum vero hic simul est, vt eorum motus ad has partes determinetur, id quod peragitur, primo, si ad massam sanguineam determinantur olea, vnde vacuo sunt haurienda ventriculo; deinde impediendo, ne sanguinis motus versus exteriora augeatur, vnde in aëre frigidiori post olei haustum commoretur aeger; & denique resistenciam in ea regione, vbi vrinae situm est secretorium, minuendo, quod impetratur, balneis relaxantibus pectore tenus insidendo.

§. XXIX.

Pari plane virtute sese commendant olea expressa in omnibus pectoris vitiis, ab acrimonia humo-
rum proficiscensibus, vbi expectoratione opus est. Olea expressa profunt in pectoris adfectibus.
Acrem enim materiam, bronchia, laryngem atque fauces irritantem tussimque ac raucedinem excitantem, inuoluunt (§. XIV.), stricturam ab ea inductam auferunt (§. XX.), vias aperiunt, laxant & lubricant (§. XIII.), quo eo facilius materia mobilis reddita eiici possit, vnde in omnibus pectoris adfectibus, vbi materia acris inuoluenda, constrictiones spasmoidicae pulmonum mitigandae & expectoratio suppressa restituenda & promouenda, summo cum fructu adhiberi possunt. Nec usu sunt destituta in corruptione pulmonum, vbi illi pure scatent. Cum enim

enim purulenta haec materia fit acris alcalinae naturae, uti omnia corpora in putredinem abeuntia, adiacentem pulmonum substantiam in similem labem trahens & arrodens, adeoque seri adfluxum augens; olea vero cum alcali iuncta indolem adfumant saponaceam (§. VIII.), patet, olea in hoc casu, sufficienti praesertim cum vehiculo data, non tantum impedire mali incrementum, noxiam materiam red- dendo inermem, ac, ut facilius eiici possit, aptam, sed laesi etiam pulmonis consolidationem promouere. Guesstphali, teste SCHROEDERO in *Thestaur o pharmaceut.* consueuerunt pleuritide laborantibus tam diu porrigere olea, donec ipsi sudores odorem exhibeant oleosum. Qua vero ratione consolidan- tem exserant olea expressa effectum, in id nunc fu- sius paullo est inquirendum.

§. XXX.

*Olea expres-
sa vi consoli-
dandi gau-
dent.*

Corpus nostrum ex vasculis est compositum, quorum parietes liquidum continent, & tanta parti- um, ex quibus conflata sunt, cohaesione gaudent, ut liquidum contentum vehere & propellere possint. Quod si igitur in partibus solidis solutio fit continui, eaque est consolidanda, hoc impetratur vel coniun- gendo fibras dissolutas, vel impedimenta consolida- tionis remouendo, ad quae inter alia pertinet cana- lium minimorum rigiditas, liquidi per illos ad con- solidationem necessarij effluxum impediens. Ad priorem scopum obtinendum inferuiunt congluti- nantia. Cum iam viscida conglutinandi virtute gaude-

gaudeant, & olea expressa viscida sint (§. IX.), patet, ea ad fibrarum dissolutarum coalitionem promouendam admodum esse apta. Deinde impedimentum consolidationis, fibrarum nimirum rigiditatem, itidem auferunt, dum eas relaxant (§. XV. XVI.), & aptas reddunt, vt liquidum ad consolidationem necessarium transmittant; quin acrimoniam, in loco vulneris haerentem & fibras destruentem, inuoluunt, atque his modis consolidationem promouent.

§. XXXI.

Modus agendi oleorum expressorum, corpori De usu externo oleorum expressorum speciatim. externe adplicatorum, consistit in eo, vt vel acrimoniam humorum inuoluant (§. XIV.), vel partes solidas reddant laxiores (§. XIII.), & reliqui, quos producunt, effectus exinde dependent, quemadmodum in antecedentibus fuit demonstratum. Quae de re olea expressa, cum non relaxandi solum, sed spasmos etiam mitigandi virtute praedita sint (§. XX.), plurimum in suppressione mensium ex spastica vteri constrictione profunt, pedibus, cruribus, inguini, regioni hypogastricae illita & per clysteres iniecta. Eodem effectu sese commendant parturientibus, tam interne, quam externe adhibita, quae doloribus saeuis ante & post partum miserissime adfiguntur. Maximum enim his adferunt solamen; dolores compescendo (§. XVIII.), quin in partu ipso exclusionem foetus faciunt, vias laxando & lubricando (§. XIII.). Neque minus grauidae stranguria laborantibus conducunt, utpote qui, si

femicupio ex oleo expresso parato infederunt, largiorem vrinae fluxum experti sunt, uti docent observationes. Tandem nec illud silentio est praeterendum, olea expressa in *contracturis* magna se commendare utilitate, si partibus externis sub forma linimenti applicantur.

§. XXXII.

Olea expressa commode ingrediuntur emplastris & unguentis suppurantia.

Vbicunque in externo corporis cortice materia haeret impacta vasculis, quae a vi vitali vel remediis resolui nequit, vel fluidum ruptis vasculis est extravasatum, quod resorberi nequit, ibi suppurantibus, id est, eiusmodi remediis, quae materiam stagnantem in pus conuertunt, opus est. Ast materia stagnans in pus conuerti nequit, nisi feri copiosiori adfluxu fluidior reddatur. Fluiditas autem illi conciliari potest, partim deriuando motum humorum versus illum locum, partim impediendo, quo minus partes fluidissimae exhalent. Iam cum olea motum humorum determinant in eam partem, cui sunt applicata (§. XXVIII.), & euaporationem partium subtilium, vi suae visciditatis, impediunt, patet, olea non incongrue ingredi *mixturem emplastrorum atque unguentorum maturantium ac suppurantium*. Interea tamen tenenda hic est illa cautela practica, quod illorum vsus fugiendus fit canes & angue peius in locis, quae ossibus, tendinibus ac cartilaginibus sunt vicinae. Dum enim particularum has componentium imminuunt cohaesionem, texturam illarum plane destruunt, easque in summam deducunt corruptionem.

§. XXXIII.

§. XXXIII.

Vfus oleorum expressorum in clysteribus relaxantibus ac emollientibus adeo iam notus est, vt de eo multa verba facere superuacaneum foret; nec suo fructu destituitur, quemadmodum in superioribus demonstratum fuit, tam in casibus §. XXIII. XXIV. adductis, quam in alui obstructionibus, nec non vbiunque nec lubet, nec licet purgantia vel laxantia per os porrigere aegro. Hoc vero notandum est, quod olea expressa in febribus acutis non commode ingredientium vice in clysteribus fungi possint, quoniam in istis febribus summus adest calor, calore vero olea rancorem induunt (§. X.), olea vero rancida nil minus quam laxantem exserunt effectum. Ex iisdem patet rationibus, quod multo minus similibus in morbis olea expressa interne sint exhibenda.

§. XXXIV.

Mos erat apud Romanorum Veteres solemnissimus, vt athletae, ab arena redeuntes, corpora sua sudore diffluentia eoque debilitata inungerent oleis, quod eam ob rationem faciebant, vt nouas sibi compararent vires. Si meum de hoc more inungendi corpora ferre licet iudicium, hoc certum mihi videtur indubitatumque, quod olea corporibus inuncta vltiorem sudoris profusionem abarcuerint atque impediuerint, cum notum sit, ea poris in superficie corporis positis tamquam viscida adhaerere (§. XI.) eosque obstruere & sic transpirationem impedire. Cum igitur per sudorem nimium multae

vtiles & ad vires corporis conseruandas necessariae particulae e corpore eliminantur, eatenus olea expressa ad virium conseruationem aliquid contribuere, vtique concedendum, quatenus corpori inuncta nimium sudorem inhibent.

§. XXXV.

*De effectu
oleorum ex-
pressorum
externae ad-
hibitorum
aluum sub-
ducente &
transpiratio-
nem promo-
uente.*

Observationes existant nonnullae, quod oleum expressum, corpori externo illicum, aluum emollire ac subducere valeat, quod partim commercio, quod inter transpirationem ac aluum intercedit, partim vero oleosis particulis ad sanguineam massam indeque ad intestina delatis, tribuendum. Fieri enim nequit, quin aluus fluidior reddatur, si transpiratio parcius succedit, id quod contingit, si olea expressa corpori illinuntur (§. XXXIV.), & quod particulae oleosae ad intestina delatae ea lubricent, aluique sic excretionem promoueant, itidem liquet (§. XXIII.). Contrarium plane priori effectum exerunt, transpirationis nimirum augmentum inducendo, quando cutim occupat strictura, a stimulante quodam producta, quoniam tunc stimulans inuolunt (§. XIV.) & spasticam leniunt cutis constrictionem (§. XX.).

T A N T V M.

NOBI.

NOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO
CANDIDATO

S. P. D.

PRAESES.

 *Estupefcit sane, & quidem non immerito, qui oculis animoque subiicit ingentem illum remedium cumulum, quem officinae pharmaceuticae non olim tantum seruarunt, sed nostris quoque adhucdum seruant temporibus, magno cum possessorum incommodo & aegrotantium saepe damno, quum summo utique dubitandum sit iure, vix unquam tot occurrere morbos morborumque symptomata, quot ibi colliguntur, adseruantur, componuntur & porriguntur medicamina. Nomina horum, virtutes & elogia qui inquirat & apud Auctores inuestigat, nequaquam adeo pertinacem futurum morbum, adeoque rebellia obuentura facile credit symptomata, quin hisce simplicibus, compositis, Galenicis, chemicis, specificis, polychrestis, aliisque summis laudibus decantatis remediis, cedant & in totum profliantur, sicque forte nullum plane insanabilem fore morbum, raramque admodum ex morbis futuram mortem, nimis praemature licet, iudicabit. In praxi enim tandem modice saltem versatus, dum ad lydium illum lapidem, experientiam puta, complura saltem illorum debita cum prudentia examinat, heu! quot non fabulas, ineptias, somnia & commenta detegat. Minime ergo mirandum est, ipsam
non*

non solum materiae medicae, seu simplicium medicamen-
torum, cognitionem, ob immensam talem molem summe
difficilem redditam, sed & innumeros, ab imprudentiori-
bus maxime & rudioribus in arte nostra salutari, commis-
sos fuisse errores; & quanquam intuitu virium vel genui-
narum, vel falso praedicatarum, iam dudum a cordatiori-
bus quibusdam Medicorum, haud infelici conatu, in certas
reducta sint classes, cuiuslibet tamen prudenti admodum in-
cumbit Practico, ut, pro diuersa circumstantiarum ratio-
ne, vtilia a noxiis, genuina a spuris & efficacia ab inerti-
bus sedulo discernat, hancque ob rationem in diuersum
agendi modum quorumlibet simplicium prius caute & ex-
acte inquireat, quam usum & effectus eorum determinare
suscipiat. Haec itaque procul dubio fuerunt, quae TE,
CANDIDATE NOBILISSIME, impulerunt, ut,
in hac TVA inaugurali Dissertatione, specialem usum EX-
PRESSORVM OLEORVM ex eorum modo agendi de-
clarare & demonstrare haud inuita admisus fueris Mi-
nerua. Comprobas sane hoc ipso specimine, proprio mar-
te elaborato, TE oleum & operam non perdidisse, sed opti-
me impendisse per omne illud tempus, quod in nostra Fri-
dericiana cum laude & indefessa assiduitate transegisti.
Gratulor idcirco hos, quos promereris & qui TE exspe-
ctant, honores in arte medica summos, utque Deus T.O.M.
corpori TVO par animo robur, pares studiis vires, pares-
que virtutibus facultates addat, ac insimul pari medici-
nam exerceas felicitate, qua eandem sedulitate addiscere
admisus es, toto pectore precor voveoque. Dab. Halae
Magdeburg. d. XII. Decembr. A. S. R.
MDCCXLVII.

ULB Halle
002 729 385

3

St

9 xx

174759

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA
DE
OLEIS EXPRESSIS
EORVMQVE
MODO AGENDI ET VSV

QVAM
SVB AVSPICIIIS SVMMI NVMINIS
ET
CONSENSV GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO ET EXPERIENTISSIMO
DOMINO

D. ANDREA ELIA BVCHNERO

SACRI ROMANI IMPERII NOBILI,
POTENTISSIMO BORVSSIAE REGI A CONSILIIS INTIMIS,
MEDICINAE ET PHILOSOPHIAE NATVRALIS PROFESS. PVBL. ORDINARIO,
IMPERIALIS ACADEM. NATVR. CVRIOSOR. PRAESIDE
ET COMITE PALAT. CAESAREO,

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBVS LEGITIME IMPETRANDIS,

AD D. DECEMBR. A.S.R. MDCCXLVII.
PVBLICE DEFENDET
AVCTOR

FRIDERICVS BENEDICTVS SCHROEDER,
IVLINO-POMERANVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
TYPIS IO. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

24

